

Småföretags- barometern

Stockholms län

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Stockholms län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Stockholms län	5
Näringslivet i Stockholms län	6
Småföretagsbarometern – Stockholms län	7
Konjunkturindikatorn	7
Sysselsättning.....	9
Omsättning	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	15
Slutsatser	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I STOCKHOLMS LÄN

- **Småföretagskonjunkturen** i Stockholms län har mattats av under de senaste tolv månaderna och länet mäter sin lägsta konjunkturindikator i Småföretagsbarometerns historia. Länets konjunkturutveckling har varit svagare än riksgenomsnittet under året som gått. Företagens prognoser för de kommande tolv månaderna är dock mycket optimistiska, med kraftig uppgång av konjunkturindikatorn.
- **Sysselsättningstillväxten** har minskat i Stockholms län under de senaste tolv månaderna och länet har en negativ tillväxttakt. Det innebär att det är en större andel företag som minskat sin personalstyrka under året som gått än andelen företag som har utökat den. Sysselsättningsutvecklingen placerar sig under rikssnittet. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner är småföretagen positiva om sysselsättningsutvecklingen för kommande tolv månader, med förväntningar om en kraftig uppgång.
- **Tillväxttakten för orderingången** i Stockholm läns företag har mattats av för tredje året i rad och ligger fortsatt under rikssnittet. Prognosen för det kommande året är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång.
- **Omsättningstillväxten** har mattats av under de senaste tolv månaderna och utvecklingen har varit svagare än för rikssnittet. Företagen förväntar sig däremot en kraftigt ökad tillväxttakt under det kommande året.
- Utfallet av **lönsamhetstillväxten** har sjunkit i Stockholms län sedan ifjol. Tillväxttakten är lägre än rikssnittet. På ett års sikt förväntas den dock öka kraftigt.
- Företagen i Stockholms län upplever bättre **expansionsmöjligheter** än ifjol. Av samtliga företag i länet bedömer 63 procent att de har goda utsikter att expandera på sikt, jämfört med riksgenomsnittet på 67 procent. Nio av tio företag i länet vill växa.
- **Det främsta tillväxthindret** hos företagen i Stockholms län är bristen på lämplig arbetskraft. Även svag efterfrågan och höga arbetskraftskostnader är betydande hinder för tillväxt bland länets företag.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I STOCKHOLMS LÄN

Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin och tillväxten föll kraftigt både i Sverige och omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs dock i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerens 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under det senaste året. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade i fjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i ordergång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Detta innebär att konjunkturindikatorn steg under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsamma ut än för ett år sedan. Framför allt gynnas de kontaktnära branscherna av den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner. Även finans- och penningpolitiken förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en kraftig konjunkturåterhämtning under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011 drivet av en ökad ordergång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 i företag med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

Näringslivet i Stockholms län

Stockholm län kännetecknas av ett dynamiskt näringsliv och ett generellt mycket gott företagarklimat både sett till antal företag och attityd till företagande. Stockholms län har en väldiversifierad näringsgrensstruktur och de flesta branscher finns representerade i länet. Detta bidrar till att sysselsättningsutvecklingen inte är beroende av någon enskild del av ekonomin och länet står starkt. Bygg- och fastighetsrelaterade företag är en stor bransch i länet. Stockholm har en positiv tillväxtutveckling och behöver både en större infrastruktur och fler bostäder.

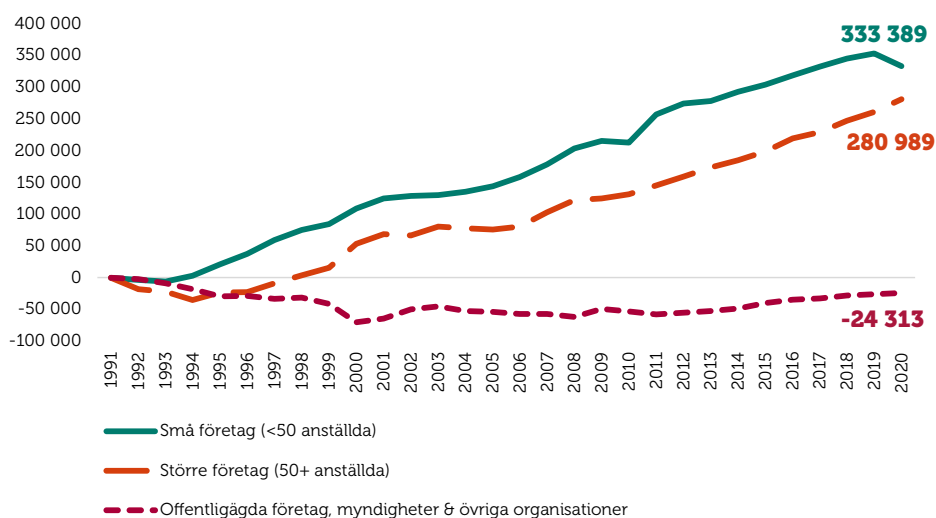
Stockholms län är Sveriges mest befolkade, med drygt 20 procent av befolkningen, och det mest folktäta. Stockholms internationella konkurrenskraft är dock beroende av att även fortsatt kunna attrahera människor som vill förverkliga sina drömmar och idéer här. Stockholm har också relativt sett många enmansföretagare, framförallt i tjänstesektorn, som jobbar i nätverk med andra företagare. Tillväxtutmaningar för länets företagare kan därför ibland skilja sig något från övriga län och det är viktigt att alltid se till vilka förbättringar som kan göras lokalt.

Många företag i länet är verksamma inom IT, programmering och telecom. Stockholms län har också mångal företag i bank- och finanssektorn, liksom i hälso- och läkemedelssektorn. I Södertälje finns verksamheter inom fordonsindustri, med bland andra Scania som tillverkar lastbilar, bussar och industrimotorer. I länet är också mediaföretag överrepresenterade i förhållande till övriga landet, med många byråer som producerar reklam, reklamfilm, musik, etcetera.

Det är viktigt att värna dialogen med och inom näringslivet för att stödja befintliga företags utveckling och tillväxt även i storstadsregionen. Detta förutsätter också en ökad samverkan mellan stadsutvecklingen och näringslivet för att stärka hela länets framtida förutsättningar, inte minst kring bostadsmarknaden och persontrafiken i länet.

Figur 1 visar att det är de mindre, växande företagen som står för huvuddelen av sysselsättningsstillväxten i Stockholms län. Antalet sysselsatta i offentlig sektor växer endast marginellt.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Stockholms län sedan 1990 (källa: SCB) ¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – STOCKHOLMS LÄN

Konjunkturindikatorn

I Småföretagsbarometern redovisar vi Stockholm läns utveckling för sysselsättning, ordergång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Figur 2 visar att Stockholms utveckling historiskt har följt riksgenomsnittets kurva med undantag för i början av 00-talet då länet visade en djupare nedgång än riket som helhet.

I 2020 års mätning var det sammanvägda nettotalet för konjunkturindikatorn i länet 35 och Stockholm läns konjunkturläge var svagare än i riket som helhet (netttotal 37). Årets netttotal är -24, vilket därmed visar på ett kraftigt försämrat konjunkturläge i länet under de senaste tolv månaderna, ett tapp på totalt 59 indexenheter. Stockholms län placerar sig därmed under rikssnittets netttotal -15 och har sitt lägsta netttotal i Småföretagsbarometerens historia.

Stor oro och ovisshet kring spridningen av covid-19 och dess effekter på företagande och svensk ekonomi resulterade i att företagen i fjolårets rapport trodde på en negativ tillväxttakt till ett netttotal på -10. Utfallet blev därmed betydligt lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport.

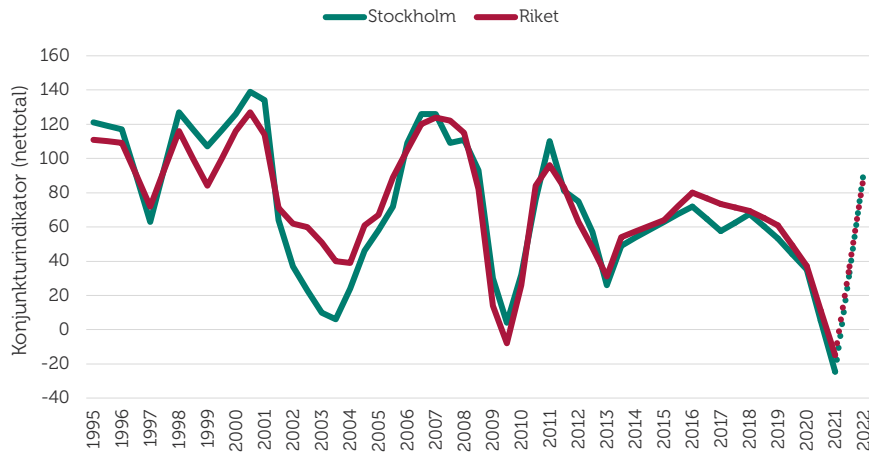
Efter mer än ett år med coronapandemin är företagen mycket optimistiska inför det kommande året. Deras sammanvägda prognoser för sysselsättning, ordergång och omsättning visar en kraftig uppgång till en konjunkturindikator på nettotalet 91. Ett sådant utfall skulle innebära en uppgång med hela 115 indexenheter jämfört med resultatet för årets mätning. Motsvarande utveckling för riksgenomsnittet är ett förväntat netttotal på 89. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Konjunktoren beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

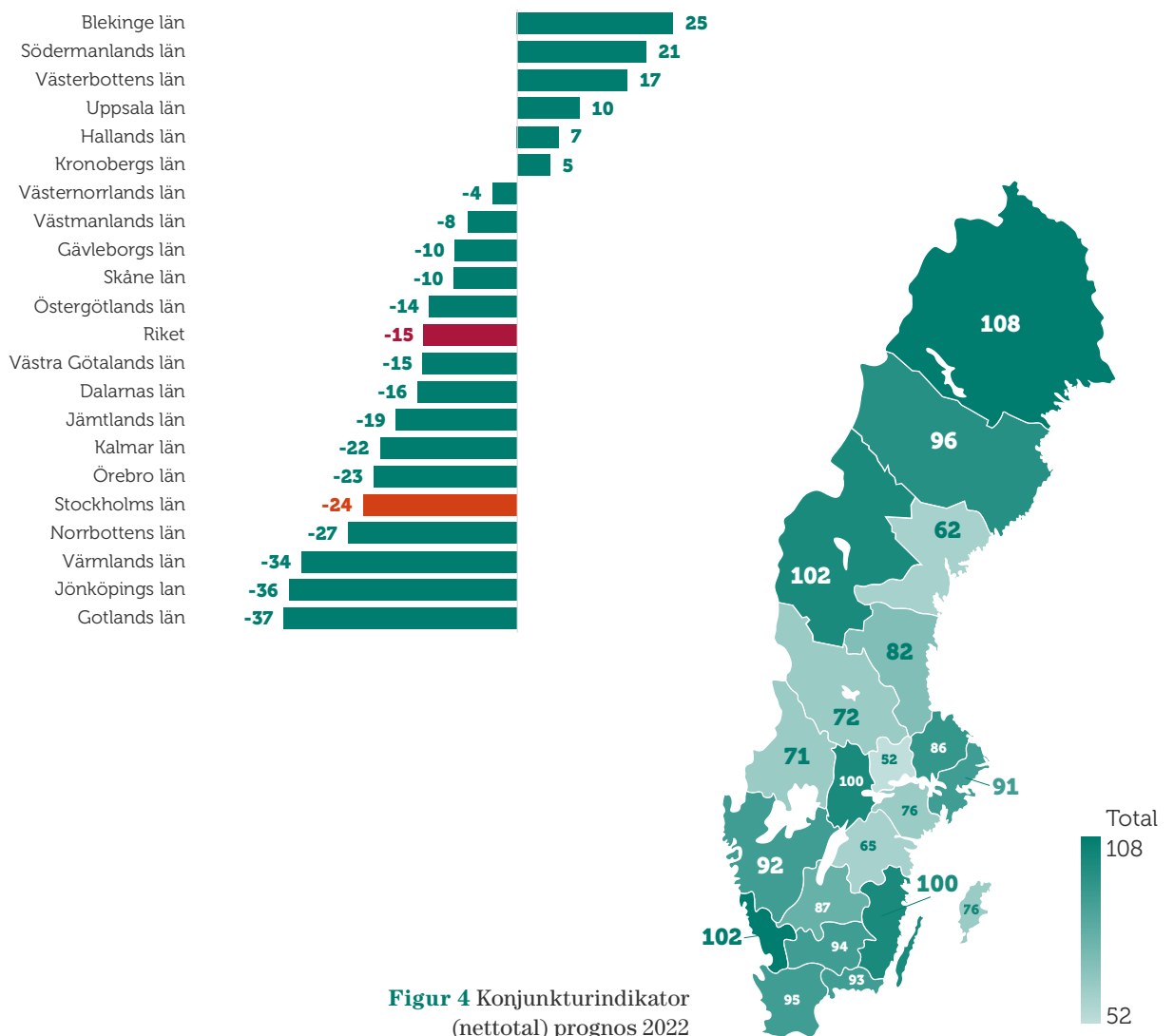
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Stockholms län och riket 1995–2021

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2021

Figur 4 Konjunkturindikator (nettotal) prognos 2022

Sysselsättning

I fjolårets rapport särskilde sig utvecklingen i Stockholms län från riksgenomsnittet, då småföretagen hade en marginellt ökad tillväxttakt i sysselsättningen. I årets Småföretagsbarometer har tillväxttakten minskat i linje med riksgenomsnittet och länet har ett netttotal på -5, jämfört med 5 i fjol. Tillväxten i företagets sysselsättningsutveckling är alltså negativ, vilket innebär att det är en större andel företag som minskat sin personalstyrka än andelen företag som utökade den under de senaste tolv månaderna. Totalt har 12 procent av företagen ökat sin personalstyrka medan 17 procent har minskat den. Länets netttotal för sysselsättningsutvecklingen ligger under riksgenomsnittets netttotal -4.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen, det vill säga att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

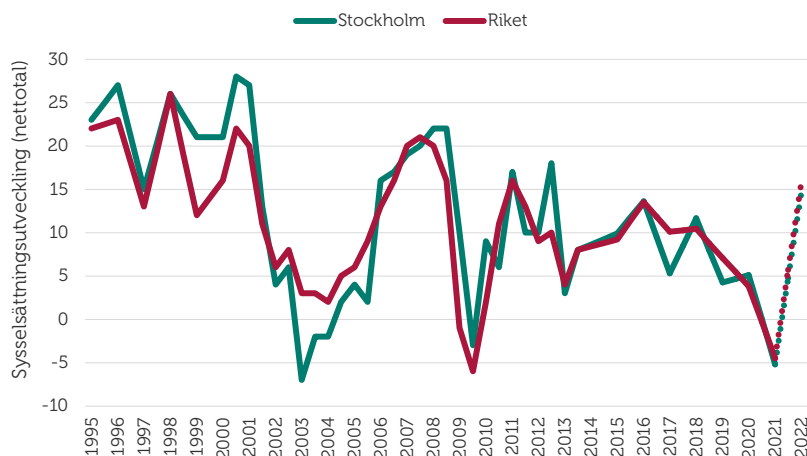
Utfallet blev en något sämre tillväxttakt än vad företagen förväntade sig förra året. Prognosen i fjolårets rapport var att sysselsättningsutvecklingen skulle mattas av till ett netttotal på -2. Pandemin och efterföljande restriktioner för att minska smittspridningen har drabbat näringslivet hårt. Särskilt besöksnäring och konsumentnära verksamheter men även industri- och tillverkningssektorn har upplevt stopp av produktion och leveranser till följd av pandemin, vilket har gett avtryck i småföretagens sysselsättningsutveckling.

Krisen är ännu inte över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner för att begränsa smittspridningen är de positiva om sysselsättningsutvecklingen för det kommande året. Småföretagen i länet förväntar sig därmed en ökad tillväxttakt i sysselsättningen. Nettotalet förväntas hamna på 15, vilket skulle innebära en kraftig återhämtning av företagets sysselsättningsstillväxt. Rikssnittets netttotal är 16.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen befunnit sig i, med personalneddragning och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som en återanställning snarare än nyanställning.

Sett till resultaten för hela riket finns det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverknings- och byggverksamhet en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. De mest optimistiska sysselsättningsplanerna har företagen med 20–49 anställda, medan de minsta företagen med 1–4 anställda är något mer försiktiga. Resultaten visar också att småföretag som bedriver internationell handel är mer optimistiska om sysselsättningen. Dessa uppfattningar är sannolikt representerade även bland företagen i Stockholms län.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Stockholms län och riket 1995–2021

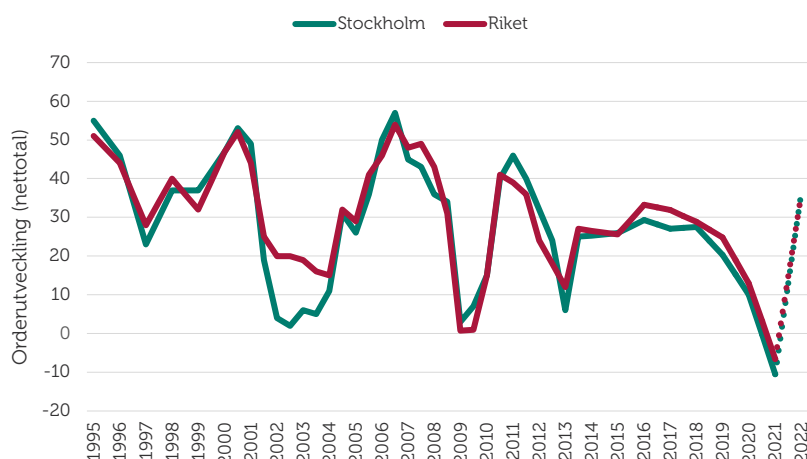
Orderingång

Tillväxttakten för orderingången i Stockholm läns företag har mattats av för tredje året i rad, från fjolårets netttotal 10 till -11 i årets Småföretagsbarometer. Motsvarande netttotal för rikssnittet är -7. Totalt uppger 31 procent av företagen att orderingången har ökat, medan den minskat hos 42 procent. Utfallet blev därmed lägre än vad länetns företag förväntade sig vid förra årets mätning, i vilken företagens prognos var en minskad tillväxttakt till nettotalet -3.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång. Bland företagen i länet tror nära hälften (45 procent) att deras orderingång kommer öka, medan endast 8 procent förväntar sig att den minskar. Det förväntade nettotalet för orderingången under de kommande tolv månaderna blir därmed 37. Motsvarande netttotal för rikssnittet är 36.

Figur 6 Orderutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 1995–2021

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas kan många företag tvingas tacka nej till order. De senaste tolv månaderna har 30 procent av företagen i Stockholms län tackat nej till order, vilket är en lägre andel jämfört med fjolårets 36 procent. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 33 procent.

Precis som i övriga Sverige är den främsta anledningen till att företagen tackat nej till order att de redan har mer att göra än vad de hinner med. I Stockholms län anger 56 procent av företagen detta som främsta anledning (i fjol 53 procent), vilket är en högre andel än riksgenomsnittets 51 procent. Kapacitetsbristen är således påtaglig i såväl länet som i riket som helhet.

Likt tidigare år är även arbetskraftsbrist en betydande anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram upplever många företag i länet kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis vara att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 7 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

Omsättningstillväxten i Stockholms län har mattats av under det senaste året och är för första gången på en negativ nivå, med nettotalet -9 (i fjol 20). Nettotalet för omsättningstillväxten i länet ligger därmed strax under rikssnittets -4. Årets Småföretagsbarometer visar att omsättningen har ökat hos 33 procent av företagen i länet samtidigt som den har minskat hos 42 procent under det senaste året.

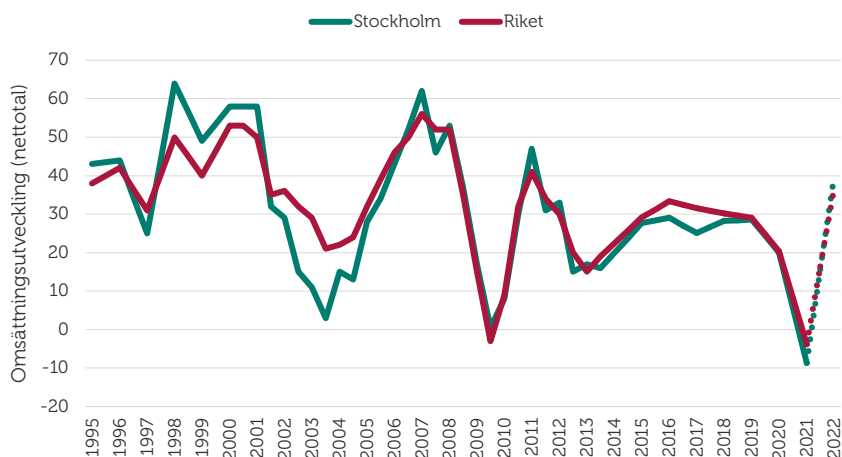
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

När coronapandemin slog till under 2020 såg många företag att efterfrågan minskade snabbt på verksamheternas varor och tjänster, vilket avspeglades i företagens prognoser för det kommande året. I fjolårets rapport förväntade sig därför företagen att omsättningstillväxten skulle mattas av till ett nettotal på -4. Med årets nettotal -9 ser vi att nedgången blev något kraftigare än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport.

Precis som för sysselsättningen och orderutvecklingen är prognosen för omsättningsutvecklingen det kommande året mycket optimistiskt bland länets småföretag. Företagen tror på en stark återhämtning där 50 procent av företagen förväntar en ökad omsättning, medan 10 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på 40. Motsvarande nettotal för rikssnittet är 37.

Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet i kronor räknat som kan återhämtas under det närmsta året. Osäkerhet kring smittspridningen kvarstår alltjämt som en reell nedåtrisk i omsättningsbedömningen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 1995–2021

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis kopplad till lönsamhetsutvecklingen. Lönsamheten i länets företag ökade något i 2018 års rapport, men har sedan dess mattats av. Bland företagen i Stockholms län har 29 procent haft en ökad lönsamhet under det senaste året, medan den minskat hos 36 procent. Länets netttotal för lönsamhetsutvecklingen minskar därmed från fjolårets 10 till årets netttotal -7. Motsvarande netttotal för riksgenomsnittet är -4.

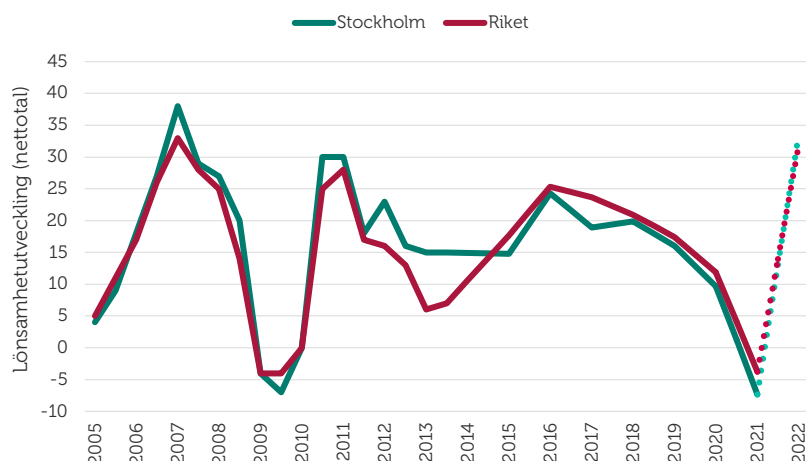
I fjolårets rapport hade småföretagen i länet låga förväntningar för lönsamhetsutvecklingen för det kommande året, sannolikt till följd av osäkerhet kring vilka effekter pandemin kunde komma att innebära för företagen. Prognosen var då en avmattad lönsamhetsutveckling till nettotalet -7. Utfallet blev därmed precis som företagen i länet förväntade sig. Tuff kostnadskontroll och snabb anpassning efter förändrade villkor till följd av coronapandemins effekter kan ha påverkat lönsamhetens utfall i många verksamheter. Även de stöd som riktats till näringslivet kan ha bidragit till att upprätthålla lönsamheten i vissa företag, trots att stora delar av verksamheten varit kraftigt påverkad.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland Stockholm läns småföretag öka till 33, vilket är i nivå med riksnittets 32. Bland företagen i länet tror 45 procent att lönsamheten ska bli högre medan 12 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

För riket som helhet finns det en bred samsyn om en förbättrad lönsamhet även på branschnivå. Såväl industri- som tjänstesektorn ser mycket positivt på utvecklingen det kommande året. Tjänsteföretag som påverkats stort av pandemin är positiva om utvecklingen framåt och inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar cirka hälften av företagen med förbättrad lönsamhet det närmaste året.

Även om den ekonomiska återhämtningen går snabbt är det troligt att företagens faktiska utveckling av lönsamheten kommer vara lägre än förväntat. Exempelvis kan kompetensbrist och priskonkurrens pressa lönsamheten och företagen tenderar att överskatta lönsamhetsutvecklingen. En svagare konjunkturutveckling till följd av kvarvarande restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisiker och en ökande konkurrens kan bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 9 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Stockholms län och riket 2005–2021

Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en högre nivå än förra året. I länet förväntar sig 30 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer att öka under det kommande året, vilket är lägre än riksnittet på 39 procent men högre än i fjol då motsvarande andel var 24 procent. I fjolårets rapport vek förväntningarna om prisutvecklingen brant nedåt, sannolikt till följd av småföretagens osäkra och försiktiga prognoser. Ett svagt konjunkturläge innebar svårigheter för företagen att höja sina priser. Givet årets positiva prognoser och en utbredd förhoppning om återhämtning återgår företagens förväntningar till att deras försäljningspriser i hög grad kan öka.

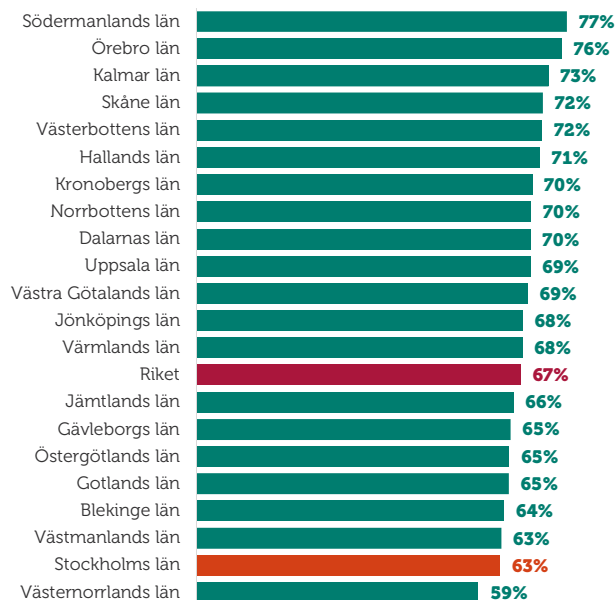
Det stigande resursutnyttjandet skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket kan stiga relativt långsamt.

I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbudsbegränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Detta som skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning väntas företagen istället i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och bygga lager för att kunna möta den mer långsamt stigande efterfrågan. Effekten av detta skulle då kunna bli lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling.

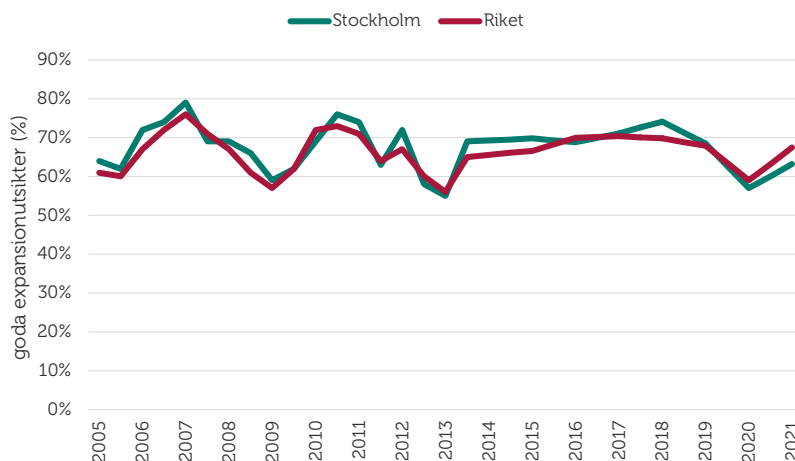
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser fortsatt goda möjligheter att expandera. Företagen i Stockholms län upplever dock något sämre möjligheter att växa framöver jämfört med rikssnittet – 63 procent respektive 67 procent, se figur 10. Samtidigt vill omkring nio av tio företag i länet växa. I figur 11 ser vi att företagens expansionsutsikter, likt riksgenomsnittet, är uppåtgående.

Figur 10 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2021

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Stockholms län och riket 2005–2021

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som har ökat trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppger 26 procent av företagen det svaret, vilket är en större andel än fjolårets 25 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Problemen med kompetensbrist och matchning på länets arbetsmarknad fortsätter därmed att vara betydande.

Ett av de vanligaste tillväxthindren är svag efterfrågan, vilket 13 procent av företagen svarade. Detta är sannolikt en effekt av att pandemin lett till drastiskt förändrade konsumtionsbeteenden, som bidragit till att många företags produktion eller tjänsteutbud helt eller delvis upphört. Ovisshet om restriktionernas varaktighet och andra beslut för att förhindra smittspridning har gjort det svårt för företagen att kunna planera sin verksamhet.

Andra vanliga tillväxthinder är tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive sociala avgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Stockholms län och i riket 2021 (procent)

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste tolv månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av restriktionerna och uppvisar en påtagligt svagare konjunktur och försämrad lönsamhet.

Småföretagsbarometern visade 2020, alltså redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagets förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att fjolårets dystra framtidsförväntningar till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för svaren om sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15 bland Sveriges småföretagare som helhet. Detta är den lägsta nivån i Småföretagsbarometerens 35-åriga historia. Avmattningen i konjunkturen för småföretagen är utbredd och nettotalet för konjunkturindikatorn är lägre i samtliga län jämfört med i fjol. Däremot ser vi att i sex av totalt 21 län, är konjunkturindikatorn i det positiva territoriet vilket tyder på tillväxt. I Stockholms län är konjunkturläget för småföretagen på den lägsta nivån i Småföretagsbarometerens historia.

När småföretagen blickar framåt är det emellertid med en ljusning i sikte. Företagen i Stockholms län ser mycket optimistiskt på konjunkturutvecklingen under det kommande året, prognosen ger ett nettotal på 91. Detta är högre än det historiska riksgenomsnittet på nettotal 76. När småföretagens förväntan på sysselsättning, ordergång och omsättning vägs samman förutser de alltså en kraftig uppgång. I takt med vaccinering och sjunkande smitta kommer restriktionerna kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. Detta gynnar i synnerhet de inhemska tjänsteanordningar som påverkats mest av pandemi och restriktioner.

Sett till riket som helhet framträder att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer att öka. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först innan företagen väljer att nyanställa igen. Men det finns också en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att anställa. Även fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed för optimistiska.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter pandemin.